

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕНЕРГЕТИКИ, ЕЛЕКТРОНІКИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ТЕПЛОЕНЕРГЕТИКИ ТА ГІДРОЕНЕРГЕТИКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету енергетики, електроніки
та інформаційних технологій

_____ В.Л. Коваленко

«_____» _____ 2020

Методи та засоби комп'ютерного моделювання у теплофізиці

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки _____ магістр _____

(назва освітнього ступеня)

спеціальності _____ 144 Теплоенергетика _____

(шифр, назва спеціальності)

спеціалізації / предметної спеціальності _____

(якщо є)

(шифр і назва)

освітньо-професійна програма _____ Теплоенергетика _____

(назва)

Укладач /Укладачі: Чейлитко А.О. докт.техн.наук, доцент

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри теплоенергетики та
гідроенергетики
Протокол № __ від “__” _____ 2020 р.
Завідувач кафедри теплоенергетики та
гідроенергетики

Ухвалено науково-методичною радою
Факультету енергетики, електроніки та
інформаційних технологій
Протокол № __ від “__” _____ 2020 р.
Голова науково-методичної ради
факультету енергетики, електроніки та
інформаційних технологій

(підпис)

А.О. Чейлитко

(ініціали, прізвище)

(підпис)

А. І. Безверхий

(ініціали, прізвище)

2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрямок підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 14 Електрична інженерія (шифр і назва)	Вибіркова	
		Цикл дисциплін професійної та практичної підготовки	
Розділів – 4	Спеціальність 144 Теплоенергетика (шифр і назва)	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 150		1-й	1-й
		Лекції	
		24 год.	8 год.
	Освітньо-професійна програма Теплоенергетика	Практичні	
		24 год	8 год
		Лабораторні	
		-	-
	Рівень вищої освіти: магістерський	Самостійна робота	
		102 год.	134 год.
		Вид підсумкового контролю: екзамен	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 6,6			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Методи та засоби комп'ютерного моделювання у теплофізиці» є – опанувати методи оптимального проектування і розрахунку елементів енергетичних систем промислових підприємств. З'ясувати місце дисципліни у загальному обсязі знань з спеціальності та її взаємозв'язок із загальноосвітніми та спеціальними дисциплінами. Активізація і інтенсифікація процесу навчання досягається використанням ТЗН, сучасних ЕОМ, розглядом проблемних ситуацій.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Методи та засоби комп'ютерного моделювання у теплофізиці» є: закріплення існуючих знань, на базі яких будуть отриманні фундаментальні та прикладні знання для проектування та оптимізації гідроенергетичних систем.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- способи забезпечення критеріїв оптимальності та методів алгоритмізації фізичних процесів з використанням системного аналізу в умовах невизначеності вихідної інформації;

- сучасне програмне забезпечення для ПЕОМ, що використовується при комп'ютерного моделювання 3D об'єктів пресо-ковальського виробництва.

вміти:

- використовуючи знання з фундаментальних й інженерних дисциплін, застосовувати їх для проектування і функціонування енергетичних систем і окремих їх елементів;
- використовувати сучасне програмне забезпечення при аналізі у технологічних, технічних та організаційних системах та дослідженні властивостей, проектування та експлуатації металургійних систем.

Міждисциплінарні зв'язки: При вивченні дисципліни «Методи та засоби комп'ютерного моделювання у теплофізиці» студенти мають застосувати знання, що отриманні ними при вивченні таких галузевих дисциплін як фізика, вища математика, «Основи наукових досліджень».

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Математичне моделювання у теплоенергетиці

Тема 1. Математичне моделювання та планування експерименту у гідроенергетиці

Поняття математичного моделювання; Значення моделювання у професійній діяльності; Етапи планування експерименту у гідроенергетиці.

Тема 2. Ознайомлення з програмами моделювання

MathCad; Maple; Autodesk; SolidWorks; 3ds Max; Inventor.

Розділ 2. Фізичне та математичне моделювання

Тема 3. Фізичне моделювання

Поняття фізичного моделювання; Критеріальні рівняння; Забезпечення граничних та початкових умов при гідравлічному моделюванні; Автомодельні області існування критеріїв подібності; Зв'язок характеристик натурального і модельного потоків при моделюванні за критеріями Фруда і Рейнольдса.

Тема 4. Математичне моделювання

Математичні моделі досліджуваних об'єктів та типи цих моделей; Аналітичне і чисельне математичне моделювання; Точність чисельного моделювання.

Розділ 3. Оптимізація гідравлічних процесів

Тема 5. Оптимізація однопараметричної функції

Поняття оптимізації, види, значення; Поняття оптимізації однопараметричної функції; Методи однопараметричної оптимізації: загального пошуку, Фібоначчі, золотого перетину, хорд, Пауела.

Тема 6. Оптимізація багатопараметричної функції

Поняття оптимізації багатопараметричної функції; Методи багатопараметричної оптимізації: Лагранжа, лінійного програмування.

Розділ 4. Моделювання 3d об'єктів у SolidWorks

Тема 7. Загальні відомості про моделювання 3d об'єктів

Поняття моделювання 3d об'єктів; Призначення SolidWorks; Особливості системи автоматизованого проектування; моделювання простих деталей.

Тема 8. Побудова складної геометрії у SolidWorks

Твердотільні елементи; Еліпсоїди та побудова складної геометрії; Типи витягнутих елементів; Властивості елементів; Збірка; Додавання компонентів; Переміщення та обертання компонентів; Види та умови сполучень елементів збірки.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	пр.	лаб	сам. роб	інд роб		л	пр.	лаб.	сам. роб	інд роб
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1 Математичне моделювання у теплоенергетиці												
Тема 1. Математичне моделювання та планування експерименту у ГЕ.	22	4	-	-	18	-	22	2	-	-	20	-
Тема 2. Ознайомл. з програмами моделювання.	18	2	-	-	-	16	18	-	-	-	-	18
Разом за розділом 1	40	6	-	-	18	16	40	2	-	-	20	18
Розділ 2 Фізичне та математичне моделювання												
Тема 3. Фізичне моделювання.	24	6	12	-	6	-	24	2	4	-	18	-
Тема 4. Математичне моделювання.	20	4	-	-	16	-	20	2	-	-	18	-
Разом за розділом 2	44	10	12	-	22	-	44	4	4	-	36	-
Розділ 3 Оптимізація гідравлічних процесів												
Тема 5. Оптимізація однопарам. функції.	18	2	6	-	10	-	18	-	2	-	16	-
Тема 6. Оптимізація багатопарам. функції.	16	2	6	-	8	-	16	-	2	-	14	-
Разом за розділом 3	34	4	12	-	18	-	34	-	4	-	30	-

Розділ 4 Моделювання 3d об'єктів у SolidWorks												
Тема 7. Загальні відомості про моделювання 3d об'єктів.	20	2	-	-	-	18	20	-	-	-	-	20
Тема 8. Побудова складної геометрії у SolidWorks	12	2	-	-	10	-	12	2	-	-	10	-
Разом за розділом 4	32	4	-	-	10	18	32	2	-	-	10	20
Усього годин	150	24	24	-	68	34	150	8	8	-	96	38

5. Теми лекційних занять

№ теми з/прогр. вказується номер теми відповідно до п.3 Програма навчальної дисципліни	Назва теми	Кількість годин	
		д.ф.	з.ф.
1	Математичне моделювання та планування експерименту у гідроенергетиці.	2	2
1	Автомодельні області існування критеріїв подібності.	2	-
2	Ознайомлення з програмами моделювання.	2	-
3	Фізичне моделювання.	2	2
3	Забезпечення граничних та початкових умов при гідравлічному моделюванні	2	-
3	Зв'язок характеристик натурального і модельного потоків при моделюванні за критеріями Фруда і Рейнольдса	2	-
4	Математичне моделювання.	2	2
4	Аналітичне і чисельне математичне моделювання.	2	-
5	Оптимізація однопараметричної функції.	2	-
6	Оптимізація багатопараметричної функції.	2	-
7	Загальні відомості про моделювання 3d об'єктів.	2	-
8	Тривимірне моделювання у SolidWorks.	2	2
Разом		24	8

6. Теми практичних (семінарських/лабораторних) занять

(слід обрати вид занять відповідно до навчального плану, має збігатися з п.1 Опис навчальної дисципліни та п.4. Структура навчальної дисципліни)

№ теми з/прогр. вказується номер теми відповідно до п.3 Програма навчальної дисципліни	Назва теми	Кількість годин	
		д.ф.	з.ф.
3	Обробка рівняння регресії.	6	2
3	Побудова нечіткої моделі електрообладнання ГЕС.	6	2
5	Оптимізація однопараметричної функції.	6	2
6	Оптимізація багатопараметричної функції.	6	2
Разом		24	8

7. Самостійна робота

№ теми з/прогр. вказується номер теми відповідно до п.3 Програма навчальної дисципліни	Назва теми	Кількість годин	
		д.ф.	з.ф.
1	Значення моделювання у професійній діяльності.	18	20
2	Виконання першого розділу індивідуального завдання.	16	18
3	Підготовка до захисту практичної роботи №1,2.	6	18
4	Підготовка до аудиторної контрольної роботи.	16	18
5	Підготовка до захисту практичної роботи №3.	10	16
6	Підготовка до захисту практичної роботи №4.	8	14
7	Виконання другого розділу індивідуального завдання.	18	20
8	Підготовка до аудиторної контрольної роботи та до підсумкового контролю.	10	10
Разом		102	134

Індивідуальне завдання

Мета індивідуального завдання: детальніша і ґрунтовніша проробка лекційного матеріалу; перевірка та контроль ступеня засвоювання теоретичного матеріалу; формування у студентів передбачених робочою програмою вмінь.

Тема: індивідуальна, згідно з темою магістерської роботи.

Індивідуальне завдання передбачає моделювання об'єкту дослідження згідно з теми магістерської роботи.

8. Види контролю і система накопичення балів

<i>Вид контролю</i>	<i>Бали</i>
Захист практичної роботи №1	5
Захист практичної роботи №2	5
Аудиторна контрольна робота з тем 1-4	10
Виконання 1 частини індивідуального завдання	10
Поточний контроль №1	30
Захист практичної роботи №3	5
Захист практичної роботи №4	5
Аудиторна контрольна робота з тем 5-8	10
Виконання 2 частини індивідуального завдання	10
Поточний контроль №2	30
Підсумковий контроль	40

Аудиторні контрольні роботи представляють собою опитування, яке проводиться у письмовій формі і представляє собою відповіді на питання, що засвідчують теоретичний рівень засвоєння матеріалу студентами. Опитування містить 5 запитань, кожне з яких оцінюється в 1 бал.

Захист лабораторних робіт представляє собою відповіді на контрольні запитання, що наводяться в методичних вказівках до виконання лабораторних робіт. Звіт з лабораторної роботи оформлюється згідно до вимог. Оцінка за лабораторну роботу складається з таких складових: вірно виконана робота з обґрунтованим висновком – 1 бал; складання звіту – 1 бал; вірні відповіді на 3 контрольних запитання викладача – 3 бали. Максимальний бал за захищену лабораторну роботу – 5 балів.

Виконання індивідуального завдання підтверджує практичні навички та уміння. Розподіл балів за виконання індивідуального завдання наведено в таблиці.

<i>Вид розрахунку</i>	<i>Бали</i>
Виконання 1 розділу індивідуального завдання	10
Виконання 2 розділу індивідуального завдання	10
Загальна кількість балів за індивідуальне завдання	20

Підсумковий контроль представляє собою тестові завдання з 20 питань. Максимальна кількість балів за тест – 40.

Відповіді на перші 10 питань оцінюються загальною кількістю 10 балів (1 вірна відповідь 1 бал) інші 10 - оцінюються загальною кількістю 30 балів (1 вірна відповідь 3 бали).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		<i>Екзамен</i>	<i>Залік</i>
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Чейлитко А.О. Математичне моделювання та оптимізація процесів тепломасообміну: навчально-методичний посібник для студентів ЗДІА спеціальності 144 “Теплоенергетика” денної та заочної форми навчання / А.О.Чейлитко – Запоріжжя: ЗДІА, 2018. - 146 с.
2. Прохоренко В.П. SolidWorks. Практическое руководство. М.: ООО «Бином-Пресс», 2004 г. -448 с.
3. Тику Ш. Эффективная работа: SolidWorks 2004. – СПб.: Питер, 2005 г. -768 с.

Додаткова:

1. Егоренков Д. Л., Фрадков А. Л., Харламов В. Ю. Основы математического моделирования. БГТУ. СПб., 1996.
2. Акритас А. Основы компьютерной алгебры с приложениями. М.: Мир, 1994.
3. Сулима И. М., Гавриленко С. И., Радчик И. А., Юдицкий Я. А. Основные численные методы и их реализация на микрокалькуляторах. - К.: Высшая шк., 1987. - 312 с.
4. Аладьев В. З., Шишаков М. Л. Автоматизированное рабочее место математика. Лаборатория базовых знаний, 2000.
5. Барановская Г. Г., Любченко И. Н. Микрокалькуляторы в курсе высшей математики: Практикум. - К.: Высшая шк., 1987.- 288 с.

Інформаційні ресурси:

1. Сайт наукової бібліотеки ЗНУ [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://library.znu.edu.ua/> (дата звернення 22.10.2019) – Назва з екрана.

Погоджено
з навчальним відділом

« _____ » _____